

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 Факультет здоров'я, психології, фізичної культури і спорту
 Кафедра психології та педагогіки

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Декан факультету здоров'я, психології,
 фізичної культури і спорту
 С.О. Павлюк
 17.05.2022 20 dd

СИЛАБУС

Навчальна дисципліна **Пропедевтика психіатрії**

Освітньо-професійна програма **Психологія**

Рівень вищої освіти **Другий (магістерський)**

Загальна інформація

Позиція	Зміст інформації
Викладач(і)	Гаврилькевич В'ячеслав Костянтинович
Профайл викладача	Гаврилькевич В'ячеслав Костянтинович – Кафедра психології та педагогіки (khmnu.edu.ua)
Е-mail викладача(ів)	havrylkevychv@khmnu.edu.ua
Контактний телефон	+380974585079
Сторінка дисципліни в ІСУ	https://msn.khnu.km.ua/course/view.php?id=6389
Навчальний рік	2022-2023
Консультації	Очні: вівторок, 5 пара, ЦПП; он-лайн: за необхідністю та попередньою домовленістю

Загальна характеристика дисципліни

Статус дисципліни	Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг		Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студента	Самостійна робота, в т.ч. ІРС	Курсовий проект	Курсова робота	Залік	Іспит
						Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття						
В	Д	2	3	4	120	42	28		14		78			+	
В	З	2	3	4	120	8	4		4		112			+	

Анотація навчальної дисципліни

Дисципліна «Пропедевтика психіатрії» сприяє формуванню у студентів теоретичних знань про психічні розлади і практичних умінь і навичок психіатричного обстеження людини і розпізнавання психічних розладів. Ці знання, уміння й навички необхідні для розуміння закономірностей виникнення і перебігу патологічних психічних процесів та вибору правильної тактики надання допомоги людям, які мають психічні розлади. Дисципліна «Пропедевтика психіатрії» є вибірковою дисципліною підготовки фахівців освітнього рівня «магістр» за спеціальністю 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою «Психологія». Дисципліна викладається для студентів денної і заочної форми навчання. При викладанні дисципліни використовуються традиційні та сучасні технології та методи навчання, зокрема: лекції (з використанням методів проблемного навчання і візуалізації); практичні заняття (з використанням ситуаційних задач, практикумів, ділових ігор), самостійна робота (домашні завдання).

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни – ознайомлення студентів з психіатрією як галуззю медицини, та з психопатологічними симптомами і синдромами.

Завдання дисципліни: надати студентам знання щодо теоретико-методологічних засад психіатрії як галузі медицини; ознайомити з основними методами психіатричного обстеження і діагностики психічних розладів; надати студентам знання щодо психопатологічних симптомів і синдромів; ознайомити з основними методами лікування людей із психічними розладами.

Очікувані результати навчання

Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, має бути здатним: вміти організувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів; узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки; доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях; оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації; вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

Тематичний і календарний план вивчення дисципліни

№ тижня	Тема лекції	Тема практичного заняття	Самостійна робота студентів		
			зміст	год.	література
1	2	3	4	5	6
1	Психіатрія як галузь медицини	Методи психіатричного обстеження Психічні розлади:	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання домашнього завдання до тем № 1–2. Підготовка до практичного заняття № 1	12	[1, с. 4-19, 20-28, 53-59; 2, с.3-15, 20-24; 3, с. 7-57; 4, 5-22, 23-61]
2	Симптоми порушень відчуття і сприйняття	загальний огляд і особливості діагностики Діагностика порушень відчуття і сприйняття			
3	Симптоми порушень пам'яті та уяви	Діагностика порушень пам'яті та уяви	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання домашнього завдання до тем № 3–4. Підготовка до практичного заняття № 2	10	[1, с. 60-78; 2, с. 56-64; 3, с. 79-97, 103-113; 4, с. 77-99]
4	Симптоми порушень мислення і мовлення	Діагностика порушень мислення і мовлення			
5	Симптоми порушень емоційної активності	Діагностика порушень емоційної активності	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання домашнього завдання до тем №5–6. Підготовка до практичного заняття № 3	10	[1, с. 81-87, 90-97; 2, с. 66-71; 3, с. 57-78, 98-103, 117-129; 4, с. 62-70, 108-122]
6	Симптоми порушень вольової та інстинктивної активності і потягів	Діагностика порушень вольової та інстинктивної активності і потягів			
7	Симптоми порушень уваги, рухової активності, психоенергетичного стану і сну	Діагностика порушень уваги, рухової активності, психоенергетичного стану і сну	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання домашнього завдання до тем № 7–8. Підготовка до практичного заняття № 4	10	[1, с. 60, 80-81; 3, с. 146-152, 171-174, 176]
8	Синдроми галюцинаторних і маячних розладів	Діагностика галюцинаторних і маячних психопатологічних синдромів			
9	Синдроми афективних і рухових розладів	Діагностика афективних і рухових психопатологічних синдромів	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання домашнього завдання до тем № 9–10. Підготовка до практичного заняття № 5	10	[1, с. 87-90, 96-111; 2, с. 71-76; 3, с. 130-146, 156-160, 167-170, 174-177; 4, с. 123-134, 188-207]
10	Синдроми розладів свідомості	Діагностика розладів свідомості			
11	Синдроми епілептичних розладів	Діагностика епілептичних психопатологічних синдромів.	Опрацювання теоретичного матеріалу. Виконання домашнього завдання до тем № 11–12. Підготовка до практичного заняття № 6	12	[1, с. 78-80, 114, 130-166, 170-180; 3, с. 113-117, 144-145, 177-180; 4, с. 100-107, 248-257, 262-277]
12	Синдроми органічних психічних розладів	Діагностика органічних психопатологічних синдромів. Діагностика розладів інтелекту			

13	Синдроми невротичних розладів	Діагностика невротичних психопатологічних синдромів.	Опрацювання теоретичного матеріалу.	14	[1, с. 29-52, 112-114, 193-240; 2, с. 109-110; 3, с. 161-166, 181-241; 4, с. 165-187, 258-261, 282-307]
14	Синдроми особистісних розладів (психопатичні)	Діагностика синдромів особистісних розладів. Діагностика синдромів залежності. Лікування і реабілітація людей із психічними розладами	Виконання домашнього завдання до тем № 13–14. Підготовка до практичного заняття № 7		

Політика дисципліни

Організація освітнього процесу в Університеті відповідає вимогам положень про організаційне і навчально-методичне забезпечення освітнього процесу, освітній програмі та навчальному плану. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати лекції і практичні заняття згідно з розкладом, не запізнюватися на заняття, практичні завдання виконувати відповідно до графіка.

Термін опрацювання матеріалу практичного заняття вважається своєчасним, якщо студент опрацював його відповідно до розкладу занять або не пізніше двох тижнів після того, як воно відбулося. Пропущене практичне заняття студент має відпрацювати у встановлений викладачем термін, але не пізніше, ніж за два тижні до кінця теоретичних занять у семестрі.

Здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни можуть користуватись як наявним в аудиторіях кафедри комп'ютерним обладнанням, так і власними пристроями (ноутбуками, планшетами, смартфонами). Власними пристроями можна користуватися як для роботи в системі Moodle, так і для доступу до зовнішніх інформаційних ресурсів, які необхідні для виконання практичних робіт і домашніх завдань.

До практичних занять студент має підготуватися за відповідною темою і проявляти активність. Набутті особою знання з дисципліни або її окремих розділів у неформальній освіті зараховуються відповідно до Положення про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ <http://surl.li/codwt>

Здобувач вищої освіти виконуючи практичні і самостійні роботи з дисципліни має дотримуватися політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах навчальної роботи здобувач вищої освіти отримує незадовільну оцінку і має повторно виконати завдання з відповідної теми (виду роботи), що передбачені робочою програмою (силабусом).

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ». Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінка, яка виставляється за практичне заняття, складається з таких елементів: перевірка результатів виконання практичної роботи; перевірка результатів виконання самостійної роботи (домашнього завдання).

Термін опрацювання матеріалу практичного заняття вважається своєчасним, якщо студент опрацював його відповідно до розкладу занять або не пізніше двох тижнів після того, як воно відбулося. За несвоєчасне опрацювання практичного заняття з неповажної причини студент за позитивну відповідь отримує оцінку «задовільно».

Для практичних занять викладач встановлює обов'язковий мінімум оцінок, які має отримати студент впродовж семестру, щоб виконати програму дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота	Самостійна робота	Семестровий контроль
Практичні роботи	Домашні завдання	Залік
Т: 1-14	Т: 1-14	За рейтингом
ВК: 0,5	0,5	0

Умовні позначення: Т – тема дисципліни; ВК – ваговий коефіцієнт.

Критерії оцінювання за видами робіт

Практичні роботи, домашні завдання

Оцінювання знань студентів під час практичного заняття здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні запитання, вміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві похибки .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві помилки .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Тестовий контроль

Тестовий контроль проводиться в он-лайн режимі у модульному середовищі для навчання MOODLE.

Контрольна робота

Контрольна робота студентів заочної форми навчання включає два теоретичних питання. Зміст та вимоги до написання та оформлення контрольної роботи подані у методичних вказівках, розміщених у Модульному середовищі для навчання ХНУ.

Критерії оцінювання контрольної роботи студентів заочної форми навчання

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій оцінювання контрольної роботи студентів заочної форми навчання
Відмінно	Зміст питань розкрито повно і грамотно, правильно використано понятійний апарат; логічний виклад відповіді державною мовою; проявлено творчий підхід та самостійне мислення. Дотримані всі вимоги оформлення контрольної роботи. При написанні допущено дві-три несуттєві похибки.
Добре	Зміст питань розкрито повно. Показано володіння понятійним апаратом і фаховою термінологією; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі питань можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання тощо. Відповідь будується на основі самостійного мислення. Дотримані не всі вимоги оформлення контрольної роботи. Допущено дві-три несуттєві помилки.
Задовільно	Зміст питань розкрито неповно. Виявлено знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією. Відповідь будується на рівні репродуктивного мислення, слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві помилки у відповіді. Не дотримано вимог оформлення контрольної роботи.
Незадовільно	Зміст питань не розкрито. Виявлено розрізнені, безсистемні знання, допущені суттєві помилки у визначенні понять, перекручено їх зміст, виклад матеріалу хаотичний. Не дотримано вимог оформлення контрольної роботи.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	Зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Не зараховано	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться у межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

Питання для підсумкового контролю з дисципліни

- 1 Психіатрія як галузь медицини
- 2 Об'єкт, предмет і завдання психіатрії.
- 3 Розділи сучасної психіатрії.
- 4 Організація допомоги людям із психічними розладами.
- 5 Правові засади надання психіатричної допомоги.
- 6 Види, завдання і структура закладів з надання психіатричної допомоги.
- 7 Загальне уявлення про психічні розлади.
- 8 Причини психічних розладів.
- 9 Класифікація психічних розладів.
- 10 Види психічних розладів за причинами їх виникнення.
- 11 Види психічних розладів за наявністю чи відсутністю органічних уражень головного мозку.
- 12 Види психічних розладів за тяжкістю порушення цілісності психіки.
- 13 Види психічних розладів за динамікою їхніх проявів.
- 14 Види порушень психічних процесів і функцій за кількісним і якісним критеріями.
- 15 Міжнародна класифікація психічних захворювань.
- 16 Загальна характеристика методів психіатричного обстеження.
- 17 Спостереження як метод психіатричного обстеження.
- 18 Бесіда як метод психіатричного обстеження.
- 19 Особливості діагностики психічних розладів.
- 20 Симптоми порушення відчуття.
- 21 Симптоми порушення сприйняття.
- 22 Симптоми порушення пам'яті.
- 23 Симптоми порушення уваги.
- 24 Симптоми порушення мислення.
- 25 Симптоми порушення мовлення.
- 26 Симптоми порушення почуттів.
- 27 Симптоми порушення емоцій.
- 28 Симптоми порушення настрою.
- 29 Симптоми порушення вольової активності.
- 30 Симптоми порушення потягів.
- 31 Симптоми порушення рухової активності.
- 32 Симптоми порушення уваги.
- 33 Симптоми порушення сну.
- 34 Зміни психоенергетичного потенціалу при психічних розладах.

- 35 Синдроми галюцинаційних розладів.
- 36 Синдроми маячних розладів.
- 37 Синдроми афективних розладів.
- 38 Синдроми рухових розладів.
- 39 Синдроми розладів свідомості.
- 40 Синдроми епілептичних розладів.
- 41 Синдроми органічних психічних розладів.
- 42 Синдроми розладів інтелекту.
- 43 Синдроми невротичних розладів.
- 44 Синдроми особистісних розладів (психопатичні).
- 45 Синдроми залежностей.
- 46 Методи лікування і реабілітації людей із психічними розладами.

Рекомендована література

Основна

1. Психіатрія і наркологія : підручник / В. Л. Гавенко, В. С. Бітенський, В. А. Абрамов [та ін.] ; за ред. В. Л. Гавенка, В. С. Бітенського. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : ВСВ «Медицина», 2015. – 512 с.
2. Психіатрія: курс лекцій : навч. посібник / В. С. Бітенський, П. І. Горячев, Е. В. Мельник та ін. ; за ред. В. С. Бітенського. Одеса : Одес. держ. мед. ун-т, 2004. 354 с.
3. Пшук Н. Г. Психіатрія та наркологія: навчально-методичний посібник / Н. Г. Пшук, Л. В. Стукан, О. О. Белов. Вінниця : Вінницький національний медичний університет ім. М. І. Пирогова, 2016. 313 с.

Додаткова

4. Гельдер М. Оксфордський посібник з психіатрії : у 2 т. Т. 1 / М. Гельдер, Д. Гет, Р. Мейо ; пер. з англ. Київ : Сфера, 1999. 300 с.